

Breu perspectiva història dels serveis socials a Catalunya

Xavier Pelegri* | xpelegri@geosoc.udl.cat

VISTA PRÈVIA

El model social europeu es comença a construir amb l'esforç de molts homes i dones al final de la Segona Guerra Mundial per tal de dotar a la democràcia d'una major fortalesa. Es tracta de garantir drets bàsics als ciutadans com l'educació, la salut o les pensions per evitar la fractura social que va causar la pitjor guerra de la història. Així neix l'estat del benestar, on els serveis socials hi juguen un paper protagonista. Trenta anys més tard, Catalunya comença a construir el seu model, el qual avui es repensa per fer front als nous reptes de la nostra societat.

Si es pogués comparar els serveis socials de Catalunya amb l'ésser humà diríem que, als seus trenta anys, ja haurien de ser prou madurs per fer-se càrrec de les responsabilitats que els corresponen. Però abans de comprovar si ho són, el que correspon aquí és fer memòria de l'existència que han tingut fins ara, encara que només sigui passant per sobre algunes instantànies on segurament hi ha les claus per esbrinar el futur que els espera.

Usualment, quan es fixa la data de naixement dels serveis socials tal i com avui els entenem s'adopta el moment d'inflexió en què l'Estat espanyol esdevé una democràcia formal; i tot i que els canvis històrics difícilment es deixen vincular a una data concreta, és amb la promulgació de la Constitució de 1978 on es consagra el model d'Estat de les autonomies que fa definitivament possible el desenvolupament dels serveis socials a Catalunya.

Així i tot, cal reconèixer explícitament que, a més dels precedents a nivell estatal com la beneficència decimonònica, l'assistència social de la Segona República o la

* Professor de Serveis Socials de la UdL

Tal i com els entenem avui, el naixement dels serveis socials s'ha d'emmarcar en el procés de transició a la democràcia

previsió social del franquisme, Catalunya té com antecedent propi l'obra de la Generalitat republicana la qual li permet començar la construcció dels moderns serveis socials abans de la Constitució del 1978. Partint d'aquí, entenem que el sistema de serveis socials a Catalunya ha passant fins a l'actualitat per les següents quatre etapes.

Etapa de fonamentació preestatutària (1977-1980)

Amb el restabliment provisional de la Generalitat que comporta el retorn del president Josep Tarradellas (1899-1988) i el consegüent nomenament d'un govern unitari a Catalunya, els serveis socials entren a l'agenda dels temes que han de ser competència autonòmica. El gruix de la matèria que avui s'entén inclosa en l'àmbit dels serveis socials es reparteix entre la Conselleria de Governació –desenvolupament comunitari, inserció social del marginal i benestar familiar– i la de Sanitat i Assistència Social –tercera edat, minusvàlids físics i subnormals mentals (sic)–. A la pràctica, aquesta estructura bicèfala suposa una sèrie de despropòsits que s'haurien pogut evitar amb una atribució competencial més d'acord amb els temps que corrien.

En aquella època, una de les qüestions que més interessa és el model d'organització dels serveis socials que s'ha d'aplicar a Catalunya. Uns propugnen el que es popularitza com a «model anglès», mentre que d'altres prefe-

reixen l'anomenat «model italià» o sociosanitari. Aquests segons defensen que els serveis socials siguin un departament integrat a sanitat, mentre que pels primers els serveis socials tenen prou entitat per constituir un sistema propi. El que es dilucida en el fons són qüestions que han seguit latents fins als nostres dies i que tenen a veure amb la universalitat, amb la normalització com a sistema, amb si aquest ha d'obrir-se a tots els ciutadans o ha de privilegiar els més desfavorits... Finalment, el model que s'imposa és l'anglès o nòrdic, tret d'alguns municipis en què s'ha conservat el model sociosanitari.

També és fruit d'aquesta etapa la realització dels primers treballs conceptuals i definidors de la política de serveis socials en els que participen un grup de tècnics experts en les matèries que es volen regular. En poc més d'un any –del desembre de 1978 al març de 1980– s'editen els *Principis inspiradors d'una política social per a la tercera edat*, *Principis inspiradors d'una política social per als disminuïts psíquics*, *Principis inspiradors d'una política social per als disminuïts físics*, *Principis inspiradors d'una política de serveis socials*, *Principis inspiradors d'una política social per a la primera infància* i *Bases de planificació dels serveis socials a Catalunya* –dos volums–. Aquests treballs tenen una gran incidència en la construcció del model inicial.

D'aquells temps també són els primers estudis sectorials de la realitat catalana, previs a la sistematització que suposa la confecció del Mapa de Serveis Socials

Amb la Generalitat provisional, els serveis socials entren a l'agenda dels temes que han de ser competència de Catalunya

realitzat en l'etapa següent. Aquests estudis donen lloc a la confecció de guies de recursos en diferents àrees i comarques. Tanmateix, el pressupost de què disposa la Generalitat provisional és molt limitat i almenys en el cas dels serveis socials, alguns treballs es poden fer gràcies a fons provinents de la Diputació de Barcelona.

Una altra de les característiques d'aquella etapa és que es potencia una dinàmica molt participativa. Per a la construcció dels primers treballs conceptuals definidors de la política social es compta amb la col·laboració d'un ventall de tècnics experts en les matèries que es volen regular. La despolitització a escala interna sembla ser la clau de l'èxit que aconsegueixen aquells treballs i, fins recentment, no s'ha recuperat en part aquest caire de participació en els grans temes del sector. També és significatiu del caràcter participatiu d'aquells moments la creació més o menys formal de consells assessors en cada una de les conselleries, abans que hi hagués cap obligació legal de constituir-los.

Aprovada la Constitució, des de la Direcció General d'Assistència Social¹ de la Conselleria de Sanitat i Assistència Social es comença a preparar la negociació dels traspassos en matèria de serveis socials que es realitzen en l'etapa següent. Si amb la ideació teòrica del model i

les anàlisis del sector es pot avançar força, en canvi, l'absència de competències i conseqüentment dels recursos econòmics necessaris, fa que no hi hagi massa realització ni gestió pràctica.

Pel que fa al nivell local, quan es celebren les primeres eleccions democràtiques, l'abril de 1979, es produeix el canvi vers el nou estil de serveis socials que, d'una banda, trenca amb les antigues pràctiques benèfiques i de l'altra, redescobreix la comunitat com objecte d'intervenció pública. Un indicador d'aquestes expectatives és l'accés d'algunes assistents socials, majoritàriament d'esquerres, a càrrecs de representació política i que s'avenen a encapçalar les regidories per endegar els primers departaments o àrees de serveis socials.

En aquells anys, l'Ajuntament de Barcelona comença a configurar un cert model teòric, de política i d'estructuració dels serveis socials, que esdevé un punt inequívoc de referència i conseqüentment, acaba per ser importat per altres ciutats de Catalunya així com de l'Estat. Precisament, una de les fites originals del model és l'establiment de centres de serveis socials als barris, com a equipaments propis i diferenciats, que a més d'un espai d'atenció, creessin la imatge d'uns serveis normalitzats i per a tota la població.

Tot i les dificultats, en el si de l'Ajuntament de Barcelona s'inicia la configuració d'un model territorial de serveis socials integrats davant l'absència de pautes autonòmiques. Entorn d'ell es van formant d'altres experiències

¹ No es crea formalment fins el Decret de 22 d'octubre de 1979 (DOGC núm. 34 de 16 de novembre), tot i que en documents anteriors ja apareix tal denominació.

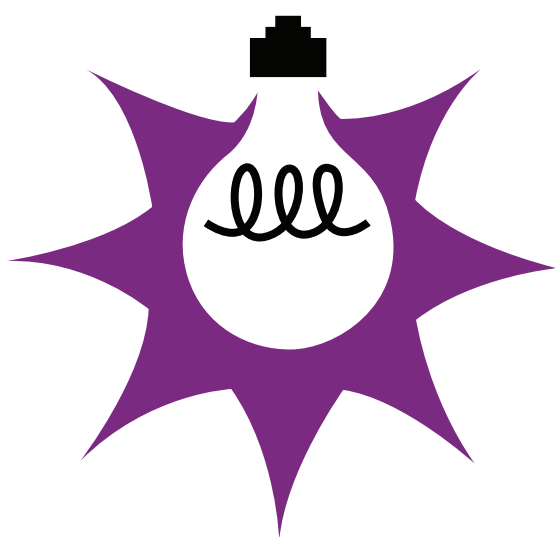
El primer debat gira entorn el model d'organització dels serveis socials a adoptar: l'italià –els inclou dins del sistema sanitari– o l'anglès –creen un sistema propi–. Finalment, s'imposa l'anglès

municipals que participaven de similars afinitats ideològiques i s'inicien processos incipients de coordinació entre les principals ciutats de Catalunya.

Etapa d'estructuració consensuada (1980-1988)

El 25 d'octubre de 1979 s'aprova l'Estatut d'Autonomia de Catalunya que, d'acord amb la Constitució, estableix que la Generalitat té competència exclusiva en «assistència social». Acomplert aquest requisit, les primeres eleccions al Parlament de Catalunya, al març de 1980, representen l'inici de la Generalitat estatutària. En les dues primeres legislatures de govern de CiU, el conseller Josep Laporte (1922-2005), és el màxim responsable dels serveis socials, en aquells moments integrats en la Direcció General de Serveis Socials dins el Departament de Sanitat i Seguretat Social.

La primera ocupació d'aquesta etapa és la negociació pel traspàs de competències a la Generalitat i que, per no desentonar, no resulta gens fàcil. De resultes d'aquest procés, la Generalitat rep entre 1980 i 1981 els serveis i establiments de l'Institut Nacional de Assistència Social (INAS) –antic Auxili Social–, els recursos econòmics del Fondo Nacional de Assistència Social (FONAS), així com els de l'anterior Direcció General de Acció Social, tots ells com a competència exclusiva. A més, en règim de competència compartida, els serveis i establiments d'assistència i serveis socials de la Seguretat Social ubicats

En la primera etapa es potencia una dinàmica participativa en la definició de les polítiques socials, element que amb la despolitització a nivell intern asseguren l'èxit d'aquests treballs

a Catalunya, agrupats en l'antic Instituto Nacional de Servicios Sociales (INSERSO).

Aquest període també es caracteritza per la promulgació de les primeres lleis referides als serveis socials. La primera és la Llei 12/1983, d'administració institucional de la sanitat i de l'assistència i els serveis socials de Catalunya en la que s'adopta una organització que suposa la fusió de les competències transferides, bé sigui de serveis de l'administració de l'Estat o de la Seguretat Social, en un únic organisme gestor de nova creació: l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS). Ja en la segona legislatura s'aprova amb el consens de totes les forces polítiques la Llei 26/1985, de serveis socials.² Poc abans, es promulga la Llei 11/1985, de protecció de menors que, en part, també regula la protecció de la infància que és matèria dels serveis socials.

La fonamentació dels serveis socials a nivell legal que s'efectua en aquesta etapa, compta també amb el Decret 27/1987 d'ordenació dels serveis socials, l'Ordre de 15 de juliol de 1987 de Desplegament de l'autorització i del registre, així com el Decret 39/1988 de regulació de la promoció, el finançament i les prestacions econòmiques. A nivell sectorial, el 1985 es crea el Consell Assessor sobre Serveis Socials d'Atenció Primària; el 1986 es crea

el programa «Vida als anys» d'atenció socio sanitària a la gent gran amb llarga malaltia; i pel Decret 338/1986 es regula el Programa d'Atenció a la Infància i Adolescència en Alt Risc Social i es creen els Equips d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència (EAIA). El 1987 es regulen els Centres Ocupacionals per a Persones amb Disminució. Això citant només les normes més rellevants d'àmbit autonòmic.

Pel que fa a planificació, a finals de 1980 s'inicien els treballs per a l'elaboració del *Mapa de Serveis Socials de Catalunya* que el 1984 es publica en cinc volums. El Mapa és una anàlisi de la situació en què es troba el sector des de la dimensió legal, l'econòmica i la d'assignació de recursos, i és el primer d'aquestes característiques en l'àmbit de l'Estat. L'altre gran esforç de planificació que es desenvolupa cap al final d'aquesta etapa és l'elaboració del primer Pla d'Actuació Social 1988-1991 (I PAS). Tant les lleis com el *Mapa* i el I PAS simbolitzen els orígens d'una trajectòria pròpia dels serveis socials de Catalunya i d'alguna manera, signifiquen la voluntat de concretar l'ideari definit en l'etapa anterior i bastir un veritable sistema públic; per tant, té un alt valor simbòlic a més d'una utilitat operativa en què es dipositen moltes expectatives.

A l'inici d'aquesta etapa de consens, també és molt important l'entrada massiva de professionals en els ajuntaments perquè ja hi ha poblacions, especialment Barcelona i les grans ciutats amb més influència de la capital

² De fet, la primera llei que es presenta al Parlament de Catalunya la impulsa el PSC però decau al finalitzar la primera legislatura. També el PSUC presenta una llei que tampoc arriba a debatre's.

L'Estatut de 1979 atorga a la Generalitat competències exclusives en «assistència social». Però per no desentonar, el traspàs de competències a Catalunya no resulta gens fàcils

–L'Hospitalet de Llobregat, Girona, Badalona, Lleida...– que disposen d'una certa estructura.³ En aquells moments, la Generalitat encara té una idea molt genèrica de com ha de ser l'organització dels serveis socials amb les administracions locals, però compta amb aquestes i els serveis poden ser assumits no sols per les grans ciutats sinó també per municipis o conjunts de municipis de menor nombre de població.

No es pot passar per alt que, en el transcurs d'aquesta etapa es promulga la Llei 7/1985 de bases de règim local –estatal– i les quatre Lleis d'ordenació territorial, que atorguen competències directes en serveis socials als municipis i donen lloc a l'administració comarcal que obliga a una concentració en les capitals de comarca dels equips bàsics.

Etapa de reestructuració controvertida (1988-2003)

Aquest període comença amb la creació del Departament de Benestar Social en la tercera legislatura –juny 1988– i abasta fins a la sisena –novembre 2003–, última de Jordi Pujol com a president de la Generalitat. Així i tot, cal tenir en compte dues subetapes: la que va fins el 1999, en què el titular de la Conselleria és Antoni Comas

³ De fet, els primers serveis socials de base als ajuntaments es creen gràcies a les ajudes per a necessitats ocasionals que venen del FNAS i que el govern de la Generalitat reconverteix en una línia d'ajudes amb les que contractar les primeres fornades de professionals.

i els últims quatre anys en què la consellera és Irene Rigau –a finals de 2002 el Departament passa a dir-se de Benestar i Família–.

La nova Conselleria és molt ben rebuda pels diferents components del sector perquè es creu que permet una acció més efectiva i identitària sota un sol cap polític i integra una acció tècnica que potencia el sector. Però ràpidament la il·lusió es dilueix quan es constata que d'uns serveis socials en què el tècnic té un paper important es passa a una visió molt més política d'aquests. D'altra banda, l'àmbit de l'administració local també participa de la dissensió d'aquesta etapa en la qual hi ha un divorci total entre els ajuntaments d'esquerres i la Generalitat: dos poders enfrontats amb models i estils irreconciliables.

El 1988 també és l'any en què el Govern de l'Estat crea el Ministerio de Asuntos Sociales, des del qual s'impulsa l'acord interautonòmic conegut com Plan Concertado de Prestaciones Básicas a las Corporaciones Locales. La seva finalitat és la d'unir el finançament de l'Estat i el de la Comunitat Autònoma per finançar certs projectes de serveis socials de les administracions locals, què també assumeixen part del cost. Tot i el benefici del finançament extra, la crítica al pla ve de la consideració que l'Estat vulnera la competència exclusiva de la Generalitat quan condiona la finalitat de la despesa.

Però la reestructuració que caracteritza aquesta etapa és la que imprimeix la Llei 4/1994, d'administració institucional, de descentralització, de desconcentració i de co-

La creació del Departament de Benestar Social (1988) és ben rebuda pel sector, però la il·lusió es dilueix quan es constata que els serveis socials adopten una visió molt més política

ordinació del Sistema Català de Serveis Socials.⁴ Aquesta llei estructura el sistema en el sentit funcional –amb una xarxa bàsica de 24 serveis– i també en el territorial –ubicant la prestació dels serveis en Àrees Bàsiques, Sectors Comarcals, Sectors Regionals o Àmbit de Catalunya–. Però, encara que reconeix el dret als serveis socials, no posa els mecanismes necessaris ni el pressupost per fer-los efectius. En definitiva, s'aguditzen les limitacions existents però creant la sensació de més confusió. El model de sistema que es configura no convenç per centralista, ambigu i mancat d'un marc de funcionament explícit i de consens.

Perquè es va impulsar aquesta Llei? Podem deduir que hi ha dues raons principals i alhora complementàries: donar protagonisme a l'administració comarcal⁵ i per extensió, redistribuir les competències entre les administracions responsabilitzant-les de garantir els serveis assignats i alhora el seu finançament. El tema de la col·laboració de la Generalitat en el finançament dels serveis locals es converteix en el cavall de batalla i l'assignació de competències, a la fi, és una trampa perquè poden resultar im-

possibles d'acomplir.⁶

Altres normatives que també comporten alts nivells de politització són la Llei 26/1991 que transfereix les competències de serveis i assistència social de les diputacions a la Generalitat i als consells comarcals, el Decret 394/1996, pel qual s'estableix el règim de contraprestacions dels usuaris en la prestació de serveis socials i s'aproven els preus públics o el Decret 27/2003 de l'atenció social primària que triga diversos anys en sortir per la falta d'entesa.

Tot i el que s'ha dit, altres aspectes han estat més o menys positius per al desenvolupament del sistema. Del 1988 fins al 1999 s'apliquen tres PAS, el 1988-1991, el 1992-1996⁷ i el 1997-2001 tot i que amb resultats desiguals. A més, al 1996 s'actualitza el Mapa de Serveis Socials, i s'elaboren altres accions com el Pla Integral de Suport a les Famílies, el Pla Integral de la Gent Gran o el Pla Integral de Lluita contra la Pobresa i l'Exclusió Social. Es promulguen lleis cabdals com la Llei 37/1991, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció –i el seu reglament–, la Llei 20/1991, de promoció de l'accessibilitat i de supressió de barreres arquitectòniques, o la pròpia Llei 10/1997 que reconeix el dret subjectiu a la Renda Mínima d'Inserció.

4 La concurrència de lleis obliga a fer el Decret legislatiu 17/1994, pel qual s'aprova la refosa de les lleis 12/1983, 26/1985 i 4/1994, en matèria d'assistència i serveis socials per harmonitzar els tres textos legals.

5 S'havia promulgat la Llei 6/1987 de l'organització comarcal de Catalunya que possibilita a les comarques assumir competències en serveis socials. Les comarques estan majoritàriament en sintonia amb el Govern.

6 El desplegament d'aquesta llei el fa el Decret 284/1996 de regulació del Sistema Català de Serveis Socials. (modificat per decret 176/2000, decret 27/2003, decret 182/2003 i per decret 271/2003)

7 Estava previst que fos fins a 1995, però es prorroga un any més (Acord del Govern de la Generalitat de 20 de febrer).

Des de 1988 fins el 2003 hi ha un divorci total entre l'administració local i la Generalitat: dos poders enfrontats amb models i estils irreconciliables

Amb el canvi del titular de la Conselleria, el clima d'enfrontament disminueix força sobretot amb les entitats socials i mercantils que han experimentat un gran creixement en la dècada de 1990. Aquesta subetapa comporta major implicació de les entitats privades en la prestació dels serveis socials –gestió indirecta per uns, privatització encoberta per altres–. També adquireix prioritat la política familiar com s'indueix del canvi de nom del propi departament, la creació d'una Secretaria de la Família⁸ o dels programes i ajuts que s'estableixen per a les famílies. Entre aquests últims, trobem el programa «Viure en Família», els ajuts de suport a les famílies amb infants menors de tres anys i per a famílies nombroses amb infants menors de sis i les mesures creades per la Llei 18/2003, de suport a les famílies.

Altres fites d'aquesta legislatura són la reestructuració de l'ICASS i la potenciació de l'estructura territorial del Departament de Benestar Social en un intent d'impulsar una major descentralització;⁹ la Llei 22/2000 d'acolliment de persones grans i la Llei 11/2001 que la complementa; es regula l'atenció especial als adolescents amb conductes d'alt risc i els menors estrangers immigrants no acompanyats (MEINA) i també es regula l'acreditació i el funciona-

ment de les entitats col·laboradores d'adopció internacional (ECAI) –les dues encara des de Justícia–; finalment, la regulació dels Serveis d'Acolliment Residencial per a Persones amb Discapacitat i la dels Serveis d'Atenció Precoç.

A finals d'aquesta etapa s'aprova el IV PAS per al període 2003-2006. El Pla Interdepartamental d'Immigració 2001-2004 i el Decret 188/2001 dels estrangers i la seva integració social a Catalunya –que adapta la llei estatal pel que fa als seus drets– es gestionen des de la Secretaria per a la Immigració, depenent aleshores del Departament de Presidència però amb estreta relació amb Benestar i Família.

Etapa de construcció de drets garantits (2004-2008)

L'etapa en curs comença amb l'acord del Tinell i la presidència de la Generalitat de Pasqual Maragall –setena legislatura– i continua amb el president actual, José Montilla. En aquests cinc anys, la matèria de serveis socials ha estat a càrrec de tres conselleres de dues forces polítiques diferents que, gràcies als acords de govern, han seguit, a grans trets, la mateixa línia programàtica sense trencaments, el punt neuràlgic de la qual ha estat la Llei 12/2007 de serveis socials.

Seguint l'ordre cronològic, mentre és consellera Anna Simó,¹⁰ d'Esquerra, s'inicien els treballs d'elaboració de la

8 És en aquesta Secretaria on s'ubica la Direcció General d'Atenció al Menor (ara batejada com d'Atenció a la Infància i Adolescència) i l'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció que retornen al Departament de Benestar i Família després d'haver recalat uns anys al Departament de Justícia.

9 També es crea la Delegació Territorial del Departament de Benestar Social de les Terres de l'Ebre.

10 El Departament manté el nom de l'etapa anterior: Benestar i Família

Amb Anna Simó de consellera s'inicia una etapa encaminada a fer dels serveis socials un dret garantit, marcada per la col·laboració amb el món local i un tarannà més obert del Departament

nova llei creant una comissió d'experts que n'elabora les bases, les quals són posteriorment presentades i sotmeses a un procés de consulta i participació d'entitats, professionals i ciutadania en general. A grans trets, al primer govern d'esquerres, més que grans realitzacions, li correspongué revisar el model existent i preparar el terreny pels canvis que arribarien en els anys següents o que encara han d'arribar. De la mateixa manera, en aquest període es constitueix el Consorci de Serveis Socials de Barcelona que evidencia el canvi de relacions amb els poders locals.

Al maig de 2006 es produeix el relleu a la Conselleria, que passa a ocupar el PSC en la figura de Carme Figueras. En el mig any que resta de la setena legislatura es materialitzen algunes de les normes que s'han treballat en els primers dos anys i mig, com el desplegament de la Llei 10/1997 de la renda mínima d'inserció, però sobretot s'aprova la Llei 13/2006 de prestacions socials de caràcter econòmic, la primera norma en què es constata el canvi cap a una major garantia dels drets.

Finalment, el novembre de 2006, després de les eleccions al Parlament que comporten la reedició de l'acord de govern entre el PSC, Esquerra i ICV-EUiA, Carme Capdevila, d'Esquerra, accedeix a presidir la Conselleria que passa a denominar-se d'Acció Social i Ciutadania. A més de les polítiques que es vénen desenvolupant, la nova reestructuració li encomana nous àmbits com la política d'immigració o la de gais, lesbianes i transsexuals. Quan a la normativa, es procedeix a desplegar la Llei 13/2006 de

terminant el règim aplicable a les prestacions de caràcter econòmic de dret subjectiu i concretant els requisits per al reconeixement del dret de les prestacions creades.

Però aquest període –del què encara és precipitat fer-ne una valoració– queda identificat per dues grans lleis: la Llei 39/2006 de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència –estatal però amb important repercussió autonòmica– i la Llei 12/2007 de serveis socials, en vigor des de l'1 de gener de 2008.

Tant una com l'altra proclamen oficialment la voluntat d'establir, per a totes les persones que acompleixin els requisits, uns drets subjectius a les prestacions que es garanteixen. De la primera, tot i els mínims que garanteix l'Estat, la Generalitat en pot ampliar el marge de cobertura per als seus ciutadans. En aquest sentit s'han produït últimament alguns fets que mostren la voluntat de suplir les mancances que s'han evidenciat en la posada en pràctica de les prestacions, com l'ordre que regula la prestació de l'assistent personal i que, a més, amplia el nivell de protecció del Sistema Català d'Autonomia i Atenció a la Dependència.¹¹

La segona llei correspon a la Generalitat que, conjuntament amb les corporacions locals, ha de comprometre el finançament necessari per les prestacions que vulgui garantir. Pel Decret 151/2008 s'ha aprovat la Cartera de Serveis Socials pel bienni 2008-2009 i de les 127 prestaci-

11 Data de tancament de l'article: 31 d'agost de 2008

El mandat de Carme Capdevila s'identifica amb dues lleis que proclamen la voluntat de garantir uns drets subjectius a les prestacions: la Llei de la Dependència i la de serveis socials

ons que s'hi contemplen, 72 seran garantides, és a dir, no hi haurà limitació pressupostària per cobrir les demandes que s'adeqüin als requisits per ser-ne beneficiari. Tot i això, cal advertir que molts dels avenços que planteja la llei estan encara pendents del corresponent desplegament reglamentari, sense el qual, els bons propòsits que aquesta conté poden esdevenir causes de manifesta frustració.

El que ja es pot afirmar com un canvi significatiu d'aquesta etapa és que s'ha manifestat un tarannà més participatiu i obert en les actuacions del Departament. Tal com ja s'ha dit, en la preparació de la Llei de Serveis Socials s'obre un període on poder fer aportacions que gestiona una comissió d'experts. El mateix procediment s'està seguint des de fa temps per tal d'elaborar una nova Llei de la infància. En ambdós casos s'ha comptat amb la col·laboració de la Direcció General de Participació Ciutadana que ha dissenyat i gestionat els actes de presentació territorialitzats i ha recollit les propostes que per qualsevol mitjà s'han pogut fer arribar.

Per finalitzar aquest breu recordatori, crec que tots podem estar d'acord que les vicissituds per les que han passat els serveis socials de Catalunya en aquests 30 anys els han servit, si més no, per fer-se més forts, i tot i les limitacions, contribuir d'una manera decisiva a augmentar el benestar del conjunt de la societat, fins convertir-se junt amb la sanitat, l'educació i el manteniment de les rendes, en el quart pilar dels sistemes de protecció que inclou el nostre estat del benestar. |

+ INFO

Articles

BARBERO, M., MORA, A., NICOLAU, R. i VILA, A., «Els serveis socials en vint anys d'ajuntaments democràtics a Catalunya» a *Quaderns de Serveis Socials*, 15. Diputació de Barcelona. Barcelona, 1999.

DD. AA., «Una mirada a punts crítics de la nova Llei de Serveis Socials» a *Revista de Treball Social*, 183. Col·legi de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya. Barcelona, 2008.

Llibres

PELEGRÍ, X., *Cultura i política en els serveis socials*. Hacer. Barcelona, 2004.

RUBIOL, G. i VILA, A., *Marc històric dels serveis socials locals de Catalunya*. Diputació de Barcelona. Barcelona, 2003.

VILA, A., *Els serveis socials a Catalunya. Una visió històrica*. Diputació de Girona. Girona, 2005.

Enllaços

■ Departament d'Acció Social i Ciutadania
Generalitat de Catalunya
www.gencat.cat/benestar